ТӘБРИК ЕДИРИК

МИКАЈЫЛ РЗАГУЛУЗАДӘНИН АНАДАН ОЛМАСЫНЫН 70 ИЛЛИЈИ

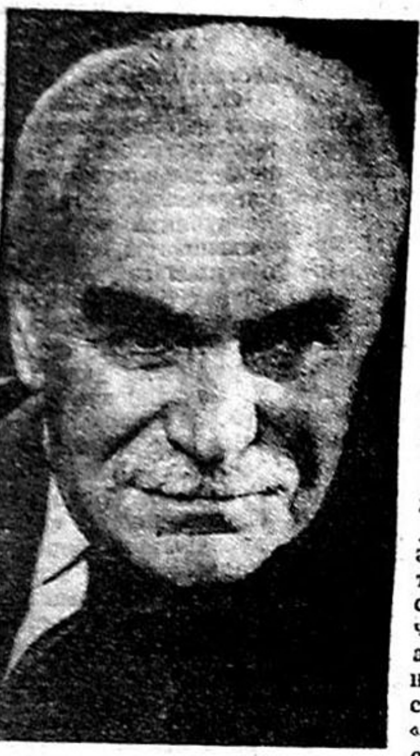

ҺӨРМӘТЛИ МИКАЈЫЛ МАНАФ ОҒЛУ!

Сизи, Азәрбајчанын гочаман шаир вә насирини, анадан олмағынызын 70 иллији мүнасибәтилә сәмим-гәлбдән тәбрик едирик.

Ушаг вә кәнчләр әдәбијјатынын инкишафында, коммунизмин кәләчәк гуручулары олан кәнч нәслин естетик тәрбијәси ишиндә Сизин һәгигәтән бөјүк хидмәтләриниз олмушдур. Сизин «Гарангуш јувасы», «Лејла», «Истәк», «Ел күчү» кими ше'р вә нәср китабларынызы, чохлу нағыл вә һекајәләринизи мүталиә етмәклә республикада бир нечә ушаг вә јенијетмә нәсли тәрбијәләниб јетишмишдир.

Сизин тәрчүмәләриниз дә Азәрбајчан охучулары арасында кениш јајылмышдыр. Һејне, Бајрон, Киплинг, Пушкин вә Толстојун, рус вә дүнја әдәбијјатынын дикәр классикләринин бир чох әсәрләри илк дәфә мәһз Сизин әмәјиниз сајәсиндә Азәрбајчан дилиндә сәсләнмишдир.

Әзиз Микајыл Манаф оғлу! Сәмим-гәлбдән Сизә узун өмүр, мөһкәм чансағлығы, јени јарадычылыг наилијјәтләри арзулајырыг.

ССРИ ЈАЗЫЧЫЛАР ИТТИФАГЫ ИДАРӘ ҺЕЈ'ӘТИНИН КАТИБЛИЈИ

АЗӘРБАЈЧАН ӘДӘБИЈЈАТЫ ШУРАСЫ

ӘЗИЗ ГӘЛӘМ ДОСТУМУЗ, ГОЧАМАН ЈАЗЫЧЫМЫЗ МИКАЈЫЛ РЗАГУЛУЗАДӘ!

Азәрбајчан Јазычылар Иттифагынын рәјасәт һеј'әти сизи, анадан олмағынызын 70 иллији мүнасибәтилә үрәкдән тәбрик едир. Сиз өмрүнүзүн вә сәнәтинизин бөјүк бир һиссәсини кәнч нәслин тәрбијәсинә һәср етмиш, балаларымыз үчүн гијмәтли ше'рләр, һекајәләр, мәнзум пјесләр, повестләр јазмысыныз. Јаратдығыныз әсәрләр Вәтәнимизин зәнкин тәбиәтини ушагларымыза севдирмиш, халгымызын нәчиб сифәтләрини јени нәслә ашыламагда мүһүм рол ојнамышдыр. «Гарангуш јувасы», «Ағ дана», «Сәдагәт», «Ел күчү», «Истәк», «Сирли саз», «Гу көлү», «Овчу Әлиш вә гочаг Ајтәкин нағыллары», «Өлкәмин чичәкләри», «Нәсилләрдән нәсилләрә», «Үрәкдә изләр» вә саир бир сыра башга китабларыныз тәкчә ушаг вә кәнчләрин дејил, јашлыларын да севә-севә охудуғу китаблардыр.

Сиз ејни заманда маһир тәрчүмәчисиниз. Мүхтәлиф илләрдә Һомерин, Аристофанын, Низаминин, Пушкинин, Горкинин, Туркеневин, Һејненин әсәрләрини ана дилимизә чевирмисиз.

Охучуларымыз Сизи мүасир әдәбијјатымызын нәзәри мәсәләләри илә мәшғул олан тәнгидчи-тәдгигатчы кими дә танıјырлар. Сиз һәм дә кәнч јазычыларын јахын досту, мәсләһәтчиси, онларын бир чох китабларынын редакторусунуз.

Сизин адыныз республикамызын һүдудларындан кәнарларда да танынныр, әсәрләриниз ССРИ халгларынын дилләринә тәрчүмә олунмушдур.

Һөрмәтли Микајыл мүәллим! Гәләм достларыныз бундан сонра да Сизә мөһкәм чан сағлығы, узун өмүр вә јени сәнәт гәләбәләри арзулајырлар.

АЗӘРБАЈЧАН ЈАЗЫЧЫЛАР ИТТИФАГЫНЫН РӘЈАСӘТ ҺЕЈ'ӘТИ

«Әдәбијјат вә инчәсәнәт» гәзети дә бу сәмими тәбрикләрә гошулур.

ҺӘВӘС, МӘҺӘББӘТ СӨНМӘЈӘНДӘ

Микајыл Рзагулузадәнин евиндә өлмәз сәнәткарымыз Сәттар Бәһлулзадәнин һәдијјә вердији бир шәкил вардыр. Бу шәкилдә јазычы ов вахты, әли түфәнкли, Азәрбајчан тәбиәтинин гојнунда тәсвир едилмишдир. Китаб шкафларынын бөјрүндә бир нечә гошалүләли түфәнк көрүнүр, гәфәсдә бүлбүл охујур. М. Рзагулузадә е'тираф едир ки, ов онун үчүн бәһанәдир. Бөјүк шаиримиз Сәмәд Вурғунла биркә чыхдығы сәфәрләр һаггында хатирәсиндә көстәрир ки, ов инсанлары, һәјаты, тәбиәти севмәк, өјрәнмәк ишиндә онлар үчүн васитәјә чеврилмишдир.

О, ушаг әдәбијјатына бирдән-бирә кәлмәмишдир. Әввәл тәрчүмәчиликлә, тәнгидчиликлә мәшғул олмуш, бөјүкләр үчүн бир сыра ше'р вә поема јазмышдыр. 1945-чи илдә ушаглар үчүн «Ағ дана» китабчасы чапдан чыхмышдыр. Бундан сонра ушаг әдәбијјаты саһәсиндә мүнтәзәм чалышмаға башлады. «Гарангуш јувасы», «Истәк», «Сирли саз», «Дан сөкүләндә», «Гу көлү» адлы китаблары көстәрди ки, М. Рзагулузадә ушаг әдәбијјатына чидди јарадычылыг һәвәси, јанғысы илә кәлмишдир. Халгымызын гәдим дастаны «Китаби-Дәдә Горгуд» бојлары әсасында јаздығы һекајәләр мәшһурлашды. Гәһрәманлыг, намус, вичдан, Вәтән еşги, ана, өвлад мәһәббәти вә саир мотивләр «Ел күчү» китабына топланмыш һекајәләрин әсас пафосуну тәшкил едир. Сонралар бу һекајәләрин мәчмуәләрдә, дәрсликләрдә јенидән чап олунмасы онларын мүасирлик күчүнү нүмајиш етдирди.

Јазычы ушаглары чох севир. Бу севки онун бүтүн јарадычылығында дујулур. 1962-чи илдә чыхан китабыны М. Рзагулузадә «Өлкәмин чичәкләри» адландырмышдыр. Бу сәрлөвһә ики мә'на дашыјыр. Мүәллиф бу ад алтында һәм дә ушаглары нәзәрдә тутмушдур. Кәләчәк нәсли тәмиз, јүксәк, нәчиб дујғуларла тәрбијә етмәк-проблеми јазычыны чох дүшүндүрүр. Һәмин китаба топланмыш «Саат», «Гушларла нә ишин вар», «Чимән сәрчәләр», «Дүјмә», «Әнгдадлы мејвә» вә башга ше'рләрин тәрбијәви тә'сири күчлүдүр.

Микајыл Рзагулузадә јығчам сүжет, суал-чаваб, садә һадисә, лөвһә, епизод васитәсилә ушагларын мә'нәвијјатына, фикирләринә, дүшүнчәләринә тә'сир көстәрмәк, хәјалларыны зәнкинләшдирмәк истәјир вә буна наил олур. «Чимән сәрчәләр» ше'риндә мүәллиф сөзләрин аһәнки илә көлмәчәдә чимән гушларын «севинчини» ифадә етмәјә чалышмышдыр. Онун сон илләрдә јаздығы «Гар јағанда», «Чүчә кетди су ичә», «Хәзри-килавар», «Горхунч горхаг» ше'рләри дә балача охучуларын һүснрәғбәтини газанмышдыр.

М. Рзагулузадә мүхтәлиф мөвзуларда јазса да ов һадисәләринин тәсвир вә тәрәннүмү онун јарадычылығында һәмишә мүһүм јер тутмушдур. Јазычынын белә әсәрләриндә чанлылыг, тәбиилик, һәјатилик күчлүдүр. О, үјдурма далынча кетмир, сүн'илијә гапылмыр, көрдүјү, дујдуғу лөвһәләри, һадисәләри сәмимијјәтлә гәләмә алыр. Бу чәһәтдән бир сыра һекајә вә ше'рләри, хүсусилә «Овчу Әлишлә гочаг Ајтәкин нағыллары» поемасы диггәтәлајигдир.

Унудулмаз әдибимиз Меһди Һүсејн ушаг әдәбијјатына һәср олунмуш мүшавирәләрин бириндә чыхыш едәркән М. Рзагулузадәнин «Гу көлү» һекајәси үзәриндә дајанмыш, демишдир: «Һекајәдәки чанлы тәбиәт тәсвирләри, јығчамлыг да көстәрир ки, Рзагулузадә сәнәткарлыг мәсәләләринә чох мәс'улијјәтлә јанашыр». Бу сөзләри јазычынын бир сыра дикәр һекајәси һаггында да демәк олар.

«Овчу Әлишлә гочаг Ајтәкин нағыллары» јаз, јај, пајыз, гыш фәсилләриндә ики гочаг ушағын башына кәлән һадисәләрә вә әһвалатлара һәср едилмишдир. Поемада мешәнин көзәлликләринин тәсвири, мүхтәлиф һејванларын—довшанларын, ајыларын, бүлбүлләрин башына кәлән, бир-бирини тамамлајан һадисәләрин мараглы инкишафы, истәр Әлишин, истәрсә дә Ајтәкин хејирхаһлығы, гочаглығы, мәрдлији ушагларын, кәнч охучуларын чидди марағына сәбәб олур. Поема һәјат һәгигәтләри әсасында јазылмыш нағылдыр.

Микајыл Рзагулузадә тәрчүмә саһәсиндә дә кениш вә сәмәрәли фәалијјәт көстәрир. Һомер, Аристофан, Һејне, Пушкин, Шиллер, Бајрон, Белински, Серетели, Крылов, Горки, Ушински, Исаһакјан, Тихонов, Сурков, Бровка, Симонов, Маршак вә башгаларынын әсәрләри онун тәрчүмәсиндә Азәрбајчан охучуларынын рәғбәтини газанмышдыр. Тәрчүмә илә јанашы, М. Рзагулузадә әдәби-тәнгидлә дә мәшғул олмуш, гәзет вә журналларда чохлу мәгалә, ресензија чап етдирмишдир.

Гочаман әдибимизин иши чохдур. Јенә тәрчүмәләр едир, ше'рләр, һекајәләр, әдәби-тәнгиди мәгаләләр јазыр, телевизијада верилиш апарыр, «Көјәрчин» журналында редаксија һеј'әтинин үзвү кими фәалијјәт көстәрир. Һомерин даһијанә «Илиада»сы онун тәрчүмәсиндә јахын вахтларда чапдан чыхачагдыр. Көрүндүјү кими, јазычынын бүтүн һәјаты кәркин зәһмәтдә кечмишдир.

М. Рзагулузадәнин «Нәсилләрдән нәсилләрә» адлы китабында «Автобиографија әвәзинә» ше'ри вар. Ше'рдә о, һәјатынын мә'насыны әдәбијјата сәрф етдији әмәкдә көрүр, өзүнү фәһләјә бәнзәдир.

Бир дәфә онларда оларкән, китаб шкафынын үстүндә Верешакинин «Көһнә Бакы» шәклинә чох бахдығымы көрән М. Рзагулузадә һәвәслә сөзә башлады. Һејрәт етдим, көһнә Бакыны нечә көзәл танıјырды! Сонра јарадычылығдан, арзуларындан, Сәмәд Вурғундан, охучуларла көрүшләриндән данышды. Ону динләдикчә, дујдум ки, 70 јашы тамам олан ағсачлы јазычынын әдәбијјата, сәнәтә бәсләдији мәһәббәт нечә күчлү вә бөјүкдүр.

Т. МАҺМУД

М. РЗАГУЛУЗАДӘ

ХОШ КӨРДҮК

Хош көрдүк,
еј јетмиш ил бундан әввәл
илк дәфә көрүшдүјүм
илк баһар!

Еј јетмиш ил бундан әввәл
илк дәфә көрүшдүјүм
ал күнәш!..

Хош көрдүк,
еј меһрибан
гојнунда доғулдуғум,
һүснүнә вурулдуғум
севимли-көзәл Бакы!

Еј үрәкдән
севән оғлу олдуғум
Аначан,
Азәрбајчан!..

Хош көрдүк,
еј күзкүдән
гымышыб мәни күдән
ағ сачлы чаван оғлан!
Һәлә тәләсмә, дајан,
демә ки:
— Кәл дincәләк,
даһа чатдыг мәнзилә...

— Јох, јох! Тәләсмә һәлә!
Һәлә дојмајыб үрәк
көзәлә-көзәллијә,
јахшыја мәһәббәтдән!

Чиркинә-чиркинлијә,
јаманлыға нифрәтдән!

Нә гәдәр ки, бунлар вар, —
еј мәни оғрун-оғрун
күзкүдән күдән оғлан, —
дурмағы, динчәлмәји
јадымдан чыхар һәлә,
мәнзилә чох вар һәлә!..

Март, 1975.

ВӘНӨВШӘЛӘР АЧЫЛАНДА

Сәрин-сәрин меһ әсәндә
Сәһәр-сәһәр,
Үфүгләри бәзәјәндә
Ал шәфәгләр,
Үрәкләрдә илк дујғулар
Дилә кәләр —
Бәнөвшәләр ачыланда...

Дәниз сакит, һава ајдын,
Сулар шәффаф,
Сәма мави, күнәш парлаг,
Үфүгләр саф.
Јадындамы илк мәһәббәт,
Илк е'тираф, —
Бәнөвшәләр ачыланда.

Илләр өтсә, дағ башыны
Гар алса да,
Күн батанда шәфәгләри
Саралса да,
Јаз әтирли илк арзулар
Кәләр јада —
Бәнөвшәләр ачыланда,
Вәнөвшәләр ачыланда!..

22 феврал, 1975.